

Ανάλυση των μεταβολών της απασχόλησης στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1995-1999

Ιωάννης ΨΥΧΑΡΗΣ, Ευάγγελος Χ. ΚΑΖΑΖΗΣ

1. Εισαγωγή

Κατά τη δεκαετία του 1990 παρατηρήθηκαν δύο αντίρροπες τάσεις μεταβολής της απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε πρώτη φάση, και ειδικότερα κατά το διάστημα 1990-1994, ο μέσος ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης είναι αρνητικός, κατά -0.7% ετησίως (E.C. 2000: 101). Η τάση αυτή αντιστρέφεται στη συνέχεια, με αποτέλεσμα το διάστημα 1994-1999 ο μέσος ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης να είναι της τάξης του 0.9% ετησίως

Η αύξηση της απασχόλησης σε κοινοτικό επίπεδο δεν διαχέεται, προφανώς, ισομερώς στο χώρο. Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να εξετάσει σε ποιες περιφέρειες δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και αυξάνεται η απασχόληση, σε ποιες περιφέρειες και τομείς

χάνονται θέσεις εργασίας, και να αναζητήσει τις πιθανές αιτίες για αυτές τις μεταβολές. Η όλη ανάπτυξη επιφυλάσσει μια ειδική αναφορά στις ελληνικές περιφέρειες την εξεταζόμενη περίοδο.

Η χρονική περίοδος της ανάλυσης είναι το διάστημα 1995-1999. Κατά την περίοδο αυτή λειτουργεί η ενιαία αγορά και επομένως μπορούμε, με βάση τα πραγματικά δεδομένα της απασχόλησης, να μιλήσουμε για περιφέρειες που αξιοποιούν τις δυνατότητες που προσφέρει το νέο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και επιτυγχάνουν αύξηση της απασχόλησης και περιφέρειες που πλήττονται από αυτήν και χάνουν θέσεις απασχόλησης ή που επιτυγχάνουν συγκριτικά λιγότερα από άλλες.

Το άρθρο αυτό επιδιώκει επομένως να συμβάλει στην

μελέτη των εξελίξεων της απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο στην Ε.Ε.. Τα στοιχεία της απασχόλησης κατά τομέα και περιφέρεια προέρχονται από τη βάση δεδομένων της Eurostat (New Cronos) και για τη μελέτη των μεταβολών χρησιμοποιείται η ανάλυση απόκλισης συμμετοχής (shift – share analysis). Η ανάπτυξη της μεθόδου καθώς και ορισμένες εφαρμογές της παρουσιάζονται στο τμήμα 4 και τα αποτελέσματα της εφαρμογής στο τμήμα 5. Στα τμήματα 2 και 3 σκιαγραφούνται τα χαρακτηριστικά των περιφερειακών ανισοτήτων στην απασχόληση, καθώς και η πολιτική της Ε.Ε. για την απασχόληση. Οι πίνακες του Παραρτήματος έχουν προκύψει από την ανάλυση των στοιχείων και υποστηρίζουν τα συμπεράσματα, ενώ παρέχουν αναλυτικά αποτελέσματα για κάθε περιφέρεια της Ε.Ε. ως προς τα εξεταζόμενα μεγέθη.

2. Οι περιφερειακές ανισότητες στα επίπεδα απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Αντίστοιχα με τις έντονες ανισότητες στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Tondl 2001, Πετράκος & Rodriguez-Pose 2002; E.C. 2002), υπάρχουν επίσης έντονες ανισότητες και στο επίπεδο απασχόλησης. Το επίπεδο απασχόλησης εκφράζεται με έναν δείκτη που μετρά το ποσοστό των απασχολούμενων επί του συνόλου του πληθυσμού ηλικίας 15-64 ετών. Το έτος 2000 ο δείκτης αυτός σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν 63,3%. Με βάση τους στόχους που τέθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, για την επίτευξη πλήρους απασχόλησης και περιφερειακής συνοχής μέχρι το 2010, χρειάζεται να δημιουργηθούν 17 εκ. νέες θέσεις εργασίας, και το επίπεδο απασχόλησης να φτάσει το 70%. Ένας στόχος εφικτός, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή

Επιτροπή, αλλά εξαιρετικά δύσκολος, με βάση τα πραγματικά δεδομένα. Το 1991 το επίπεδο απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν στο 62,2% και το 2000 έφτασε στο 63,3%, όπως προαναφέρθηκε. Έπομένως οι μελλοντικοί ρυθμοί πρέπει να είναι αισθητά υψηλότεροι από αυτούς που σημειώθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν, κάτι που εξαρτάται φυσικά και από το γενικότερο αναπτυξιακό περιβάλλον που θα διαμορφωθεί τα ερχόμενα χρόνια στην ευρωπαϊκή οικονομία. Πάντως το 2000 το επίπεδο απασχόλησης βρισκόταν κάτω από το 60% στην Ελλάδα, Ισπανία και Ιταλία, ενώ ξεπερνούσε το 70% στη Δανία, Ολλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο, που σημαίνει ότι οι χώρες αυτές εκπληρώνουν ήδη το στόχο που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας για το επίπεδο απασχόλησης το 2010.

Αν και οι ανισότητες στο επίπεδο απασχόλησης διαφοροποιούνται σημαντικά ανάμεσα στα κράτη, η διαφοροποίηση αυτή είναι εντονότερη ανάμεσα στις περιφέρειες (E.C. 2001a:81, E.C. 2002:9, E.E. 2001). Με βάση το επίπεδο απασχόλησης το 2000, έχουν ομαδοποιηθεί τρεις κατηγορίες περιφερειών. Περιφέρειες με υψηλό, με μεσαίο και με χαμηλό επίπεδο απασχόλησης. Με μέσο κοινοτικό επίπεδο απασχόλησης 63,3%, οι περιφέρειες της πρώτης κατηγορίας βρίσκονται στο 74%, της δεύτερης στο 64% και της τρίτης στο 52%.

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση, στην οποία σκιαγραφούνται οι συγκριτικές επιδόσεις των περιφερειών ως προς τη μεταβολή της απασχόλησης κατά το διάστημα 1996-2000, προκύπτει ότι ενώ σε επίπεδο κρατών μελών παρατηρείται τάση σύγκλισης των επιπέδων απασχόλησης κατά το εξεταζόμενο διάστημα, στην περίπτωση των περιφερειών παρατηρείται τάση

απόκλισης (E.C., 2001a:91). Με μέσο κοινοτικό ρυθμό μεταβολής της απασχόλησης το διάστημα 1996-2000 της τάξης του 1,5%, στις περιφέρειες με υψηλό επίπεδο απασχόλησης ο ρυθμός αυτός είναι σχεδόν διπλάσιος, της τάξης του 2,8% ετησίως, στις περιφέρειες της δεύτερης κατηγορίας η μεταβολή είναι αμελητέα, και στις περιφέρειες της τρίτης κατηγορίας εμφανίζεται ακόμη και αρνητικός ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης. Έτσι, ενώ για ορισμένες περιφέρειες της πρώτης κατηγορίας έχει ήδη επιτευχθεί ο στόχος της Λισσαβόνας, άλλες περιφέρειες απομακρύνονται ακόμη περισσότερο από αυτόν.

Ειδικότερα οι ελληνικές περιφέρειες κατά το διάστημα 1996-2000 εμφανίζουν συνολικά τάση απόκλισης από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές. Το συμπέρασμα αυτό είναι σε συμφωνία και με τη δική μας ανάλυση που παρουσιάζεται παρακάτω.

Συνοψίζοντας τα συμπεράσματα της έκθεσης σχετικά με τις συγκριτικές επιδόσεις των περιφερειών ως προς την μεταβολή της απασχόλησης κατά το διάστημα 1996-2000 (E.C., 2001a:91), μπορούν να διατυπωθούν δύο σημαντικά συμπεράσματα. Πρώτον, ότι σε περιφερειακό επίπεδο υπάρχει τάση απόκλισης των επιπέδων απασχόλησης και δεύτερον ότι τα χαρακτηριστικά και αιτίσεις μεταβολής της απασχόλησης στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπίπτουν σε σημαντικό βαθμό με τα αντίστοιχα σε επίπεδο κρατών μελών, με ορισμένες μόνο εξαιρέσεις. Σε μια εποχή που διεθνοποιείται η οικονομία και εντείνεται ο ανταγωνισμός, και παρέχονται διευκολύνσεις για μεγαλύτερη κινητικότητα της εργασίας, η συμπεριφορά ορισμένων περιφερειών, ως προς την ικανότητά τους να αυξάνουν την απασχόληση και να προσελκύουν νέο εργατικό δυναμικό, ενδέχεται να διαφοροποιείται από τη συμπεριφορά της

εθνικής οικονομίας στην οποία ανήκουν.

Οι ετήσιες εκθέσεις αποτελούν μια έγκυρη βιβλιογραφική πηγή, αλλά αναφέρονται κυρίως στα χαρακτηριστικά και τις μεταβολές της απασχόλησης σε Κοινοτικό και Εθνικό επίπεδο (E.C., 1998; E.C., 1999a; E.C., 2000a; E.C., 2001a). Σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει κεφάλαιο που εξειδικεύει στα χαρακτηριστικά της απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο (E.C., 1999a:61-76; E.C., 2001a:81-91). Τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης αποτυπώνονται επίσης και σε άλλες μελέτες και εμπειρικές έρευνες (Begg 2002; Ray & Harvey 1995; Dunford 1996).

3. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση

Η πολιτική για την απασχόληση βρισκόταν μέχρι εντελώς πρόσφατα στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών. Κατά κάποιο τρόπο αυτό εξακολουθεί να συμβαίνει ακόμα και σήμερα.

Το σημείο καμπής στη διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής αντίληψης για την ενιαία αγορά εργασίας τέθηκε για πρώτη φορά με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997). Έκτοτε, με βάση την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης, τα κράτη μέλη εκπονούν τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την απασχόληση, τα οποία υπαγορεύουν κοινούς κατευθυντήριους άξονες για την πολιτική απασχόλησης σε κάθε κράτος μέλος. Επιγραμματικά θα λέγαμε ότι η πολιτική απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατατείνει από τη μία στην αναμόρφωση μιας εξαιρετικά ανομοιογενούς αγοράς εργασίας μεταξύ των κρατών μελών, και από την άλλη στην αύξηση της γεωγραφικής και κλαδικής κινητικότητας της εργασίας. (E.C. 1999b; Bertola et al, 2001; Begg 1999; Goetschy 1999; Larsson 1998; Teague 1999;

Jacobsson 1999). Οι αρχές αυτές επιβεβαιώθηκαν και εξειδικεύτηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (2000), καθώς και σε αυτά που ακολούθησαν.

Ένα ζήτημα που τίθεται emphaticά σε όλες τις εκθέσεις είναι ότι για την αύξηση της απασχόλησης είναι αναγκαία η μεγαλύτερη κινητικότητα της αγοράς εργασίας. Σήμερα λιγότερο από το 2% του πληθυσμού της Ε.Ε. κατοικεί σε άλλη χώρα μέλος από αυτήν που κατάγεται. Σε ετήσια βάση η κινητικότητα Ευρωπαίων πολιτών εντός της Ε.Ε. εκτιμάται σε 0,4% του πληθυσμού – περίπου σε 1,5 εκ. άτομα. Τα αντίστοιχα στοιχεία για τις Η.Π.Α. είναι σχεδόν έξι φορές μεγαλύτερα, παρότι τα δύο συστήματα δεν είναι απολύτως συγκρίσιμα. Για παράδειγμα, το 1988 η μετανάστευση ανάμεσα στις Πολιτείες των Η.Π.Α. αντιπροσώπευε περίπου το 2,4% του πληθυσμού. Δηλαδή αν προβάλλουμε τις σημερινές τάσεις στο μέλλον τότε μέσα σε μια δεκαετία η δια-πολιτειακή κινητικότητα στις Η.Π.Α. θα ισοδυναμεί με το ένα τέταρτο του πληθυσμού, ενώ η διακρατική κινητικότητα στην Ε.Ε. θα αφορά μόλις το 4% του πληθυσμού (E.C. 2001b: 6; Vandamme 2000).

Η διαπεριφερειακή κινητικότητα στο εσωτερικό των κρατών μελών της ευρωπαϊκής ένωσης είναι μεν μεγαλύτερη από την κινητικότητα μεταξύ κρατών, αλλά ουσιαστικά και αυτή είναι χαμηλή: 0,6% στην Ισπανία, 1,2% στη Γερμανία και 1,6% στη Μεγάλη Βρετανία. Στις Η.Π.Α. η κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των περιφερειών (counties) είναι της τάξης του 3% ετησίως.

Ένα επιπλέον ζήτημα που απασχολεί τη σχετική συζήτηση είναι η κινητικότητα από χώρες εκτός της Ε.Ε. καθώς και οι επιπτώσεις της διεύρυνσης στην κινητικότητα (Boeri & Bröcker 2000; Boswell 2000; E.C. 2000).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα δεδομένα, και θεωρώντας ότι ο συγκριτικά χαμηλός βαθμός κινητικότητας εντός της Ε.Ε. συνιστά περιορισμό στην επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας και στην αύξηση της απασχόλησης, προτίθεται να εισάγει νέα δέσμη μέτρων με σκοπό να ενθαρρύνει περαιτέρω την κινητικότητα της εργασίας. Ειδικότερα, μέχρι το 2005 προτίθεται να προωθήσει μια νέα ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, στην οποία δυνητικά, ο κάθε πολίτης, και όχι μόνο μια ορισμένη μερίδα των εργαζομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να έχει τη δυνατότητα πρόσβασης και αξιοποίησης των ευεργετημάτων που θα προσφέρει η διευρυμένη αγορά εργασίας. Μια αγορά, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, 'ανοιχτή σε όλους και προσβάσιμη από όλους'. Για την επίτευξη αυτού του στόχου προτείνεται να ληφθούν σταδιακά μέτρα που κινούνται γύρω από την περαιτέρω απελευθέρωση και τη συνολική αναμόρφωση της αγοράς εργασίας (E.C. 2001b:3).

Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση προκύπτει επομένως κυρίως έμμεσα, μέσω του συντονισμού των εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση, και μέσω των διαρθρωτικών δράσεων που αποβλέπουν στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

Τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης και η πολιτική της Ε.Ε. πρέπει να ληφθούν υπόψη στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την ανάλυση που ακολουθεί.

4. Εφαρμογή του Υποδείγματος της Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής για τον Προσδιορισμό των Τομεακών και Περιφερειακών Διαφοροποιήσεων της Απασχόλησης

4.1. Εφαρμογές και περιορισμοί της ανάλυσης απόκλισης συμμετοχής

Η Ανάλυση Απόκλισης-Συμμετοχής είναι μια περιγραφική μέθοδος η οποία χρησιμοποιείται για την ερμηνεία των μεταβολών των περιφερειακών μεγεθών, τη διάγνωση των περιφερειακών προβλημάτων, τον σχεδιασμό της περιφερειακής πολιτικής, την αξιολόγηση της εφαρμοζόμενης περιφερειακής πολιτικής και την επιλογή των μέσων της (Παπαδάσκαλόπουλος 1995). Πιο συγκεκριμένα, η Ανάλυση Απόκλισης-Συμμετοχής χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις μεταβολές των περιφερειακών μεγεθών μιας περιφέρειας σε δύο σημεία στον χρόνο. Η ανάλυση αφορά συνήθως την απασχόληση.

Η μέθοδος αυτή, που περιγράφεται παρακάτω με τη χρήση παραδειγμάτων, είναι μια από τις πλέον διαδεδομένες μεθόδους περιφερειακής ανάλυσης, έχει χρησιμοποιηθεί πολλές φορές στο παρελθόν, και χρησιμοποιείται ευρέως και σήμερα (Rones 1986; Casler 1989).

Αν περιοριστούμε στις πιο πρόσφατες εφαρμογές της θα διαπιστώσουμε ότι εφαρμόζεται σε πληθώρα μελετών που εμφανίζονται στη σχετική βιβλιογραφία, και ενδεικτικά θα αναφερθούμε σε ορισμένες από αυτές. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιήθηκε για να αναλυθεί η ίδρυση νέων επιχειρήσεων στις περιφέρειες της Δυτικής Γερμανίας την περίοδο 1983-97 (Fritsch & Niese 2001). Επίσης, σε άλλη έρευνα εξετάστηκε ο ρόλος της κλαδικής αναδιάρθρωσης στην ερμηνεία της αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας στον

δευτερογενή τομέα τεσσάρων ασιατικών χωρών, κατά την περίοδο 1983-93 (Timmer & Szirmaib 2000). Οι Andrikopoulos A. κ.α. (1990) χρησιμοποιώντας την διαφορική συνιστώσα προσπάθησαν να ερμηνεύσουν τις αλλαγές στην περιφερειακή 'ελκυστικότητα'. Η τεχνική της ανάλυσης απόκλισης συμμετοχής εφαρμόστηκε για να μελετηθεί ο βαθμός στον οποίο οι υπάρχουσες διαπεριφερειακές ανισότητες στη συνολική παραγωγικότητα ανά εργαζόμενο στην Ε.Ε., μπορεί να αποδοθεί σε διαφορές στην κλαδική διάρθρωση των περιφερειών, ή σε διαφορές στην συνολική παραγωγικότητα που οφείλονται σε παράγοντες διαφορετικούς από την κλαδική διάρθρωση (Esteban J., 2000). Χρησιμοποιείται επίσης στην τελευταία έκθεση της Ε.Ε. για την απασχόληση (EC, 2001a:87-90).

Τα αποτελέσματα των μελετών αυτών παρέχουν υποστήριξη στις πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης.

Αν και η μέθοδος της ανάλυσης απόκλισης συμμετοχής είναι από τις βασικότερες στην περιφερειακή επιστήμη, ωστόσο δεν παύει να επηρεάζεται αρνητικά από κάποια χαρακτηριστικά της. Έτσι, ενώ είναι εύκολη στη χρήση και τη σύγκριση μεταξύ περιφερειών αφού απαιτεί μόνο δύο σημεία στο χρόνο, παράλληλα τα αποτελέσματά της μπορεί να επηρεαστούν από βραχυχρόνια γεγονότα που συμβαίνουν τη χρονική στιγμή που αναφέρονται τα δεδομένα. Δομικές αλλαγές οι οποίες συμβαίνουν στην τοπική κοινωνία ή περιφέρεια κατά την χρονική περίοδο που επιλέγεται για την εφαρμογή της τεχνικής, δεν (συμπεριλαμβάνονται ή) περιγράφονται από αυτήν.

Επίσης, η μέθοδος της ανάλυσης απόκλισης-συμμετοχής είναι ένα αθροιστικό μοντέλο, βάση του οποίου είναι το άθροισμα των επιμέρους μεταβολών. Από τις τρεις επιμέρους συνιστώσες (εθνική, ομολογική, διαφορική),

η διαφορική συνιστώσα προκύπτει ως κατάλοιπο, γι' αυτό η ερμηνεία της είναι αμφίβολη και οι μεταβολές που προκύπτουν στα περιφερειακά μεγέθη και μετρούνται μ' αυτή αποδίδονται σε τοπικούς ευνοϊκούς ή μη παράγοντες. Μάλιστα είναι δυνατόν σε αρκετές περιπτώσεις οι μεταβολές που παρατηρούνται στο περιφερειακό μέγεθος να μην προκύπτουν από την επίδραση κάποιων τοπικών παραγόντων όπως υποστηρίζεται από τη μέθοδο, αλλά να είναι απόρροια της πολιτικής αποφάσεων διάφορων φορέων, οργανισμών, επιχειρήσεων κ.λ.π. που λαμβάνονται ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή όχι τοπικών πλεονεκτημάτων στην περιφέρεια.

Επιπλέον, η χωρική κλίμακα εφαρμογής είναι δυνατόν να επηρεάσει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Έτσι, σε άλλα αποτελέσματα θα οδηγούσε η εφαρμογή της μεθόδου για ένα νομό με βάση σύγκρισης την χώρα ή την ευρωπαϊκή ένωση και σε άλλα με βάση σύγκρισης την περιφέρεια.

Τέλος, αξίζει να δείξουμε ιδιαίτερη προσοχή στην ερμηνεία της μεταβολής της απασχόλησης. Όταν αυτή σημειώνει διαχρονικά πτωτική πορεία, δεν οφείλεται αναγκαστικά σε αρνητικούς παράγοντες (όπως δικαιολογείται από τη διαφορική συνιστώσα) αλλά και στην τεχνολογική πρόοδο, που ναι μεν ενδέχεται να επηρεάζει αρνητικά την απασχόληση, αλλά αυτός δεν είναι ένας δυσμενής παράγοντας ανάπτυξης της περιφέρειας. Η μέθοδος ελαχιστοποιεί ή παραβλέπει την επίδραση παραγόντων όπως οι οικονομικοί κύκλοι, ο προσδιορισμός των πραγματικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και οι διαφορές που προέρχονται από τα επίπεδα της κλαδικής διάρθρωσης. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς της μεθοδολογίας και χρησιμοποιώντας παράλληλα και άλλες τεχνι-

κές περιφερειακής ανάλυσης.

Υπάρχει πληθώρα μελετών που έχει λάβει υπόψη της αυτούς τους παράγοντες και έχει προτείνει τροποποιημένα μοντέλα εφαρμογής της (Blieen & Wolf 2001; Knudsen & Barf 1991; McDonough & Sihag 1991; Rubin et.al. 1986; Ireland & Moomaw 1981). Μια ιδιαίτερα γνωστή παραλλαγή της μεθόδου είναι η 'δυναμική' ανάλυση απόκλισης-συμμετοχής (dynamic shift share analysis) (Barf & Knight, 1988; Loveridge & Selting 1999; Markusen et.al.1991).

Επομένως η μέθοδος αυτή, στην απλή ή τροποποιημ' μορφή της εξακολουθεί να αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στην περιφερειακή ανάλυση. Όσον αφορά τις εφαρμογές αυτού του μοντέλου στην σφαίρα της πολιτικής και του σχεδιασμού, η χρησιμότητα του έγκειται στο γεγονός ότι οι σχεδιαστές μπορούν να επηρεάσουν τις οικονομικές μεταβλητές μιας περιφέρειας προς την επιθυμητή κατεύθυνση.

4.2. Συνοπτική επεξήγηση της ανάλυσης απόκλισης συμμετοχής στην τομεακή απασχόληση των περιφερειών της ΕΕ την περίοδο 1995-1999

A. Εθνική (Κοινοτική) μεταβολή (national growth)

Ονομάζεται η αναμενόμενη μεταβολή στην απασχόληση, μεταξύ δυο περιόδων, εάν υποθέσουμε ότι η περιφέρεια ίσoton j κλάδο θα είχε ακολουθήσει τον ρυθμό μεταβολής της συνολικής εθνικής απασχόλησης. Η αρχική παρουσίαση γίνεται με αριθμητικούς υπολογισμούς για λόγους καλλίτερης κατανόησης ως εξής:

Υπολογίζεται αρχικά ο λόγος της συνολικής κοινοτικής απασχόλησης μεταξύ των ετών 1995 και 1999.

$$L_{99} / L_{95} = 155244,8 / 148409,7 = 1,046 \quad (1)$$

Με τον συντελεστή αυτό μπορούμε να υπολογίζουμε την αναμενόμενη διαμόρφωση του επιπέδου απασχόλησης οποιουδήποτε κλάδου εάν υποθέσουμε ότι κλάδος αυτός θα ακολουθούσε τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου της κοινοτικής οικονομίας. Για τον σκοπό αυτό δεν έχουμε παρά να πολλαπλασιάσουμε την τιμή της όποιας περιφερειακής απασχόλησης του έτους 1995 (αρχικό έτος) με τον συντελεστή αυτό, δηλαδή, $L_{j,95} * 1,046$ όπου $L_{j,95}$ η απασχόληση στην *i* περιφέρεια στον *j* κλάδο. Η διαφορά μεταξύ της αρχικής απασχόλησης και της αναμενόμενης μας δίνει την λεγόμενη εθνική συνιστώσα ή εθνική μεταβολή η οποία είναι η εκάστοτε αναμενόμενη μεταβολή εάν υποθέσουμε ότι ο κλάδος *j* θα είχε ακολουθήσει τον ρυθμό μεταβολής του συνόλου της οικονομίας, δηλαδή στην περίπτωση μας η εθνική μεταβολή θα υπολογίζεται με τη διαφορά $(L_{j,95} * 1,046) - L_{j,95}$. Ο όρος εθνική συνιστώσα στην περίπτωση μας μπορεί να ονομαστεί κοινοτική συνιστώσα (national growth component ή state growth ή base effect). Στην πράξη, η ιδεατή αυτή μεταβολή συγκρίνεται με την πραγματική και η σχετική διαφορά είναι αντικείμενο ερμηνείας.

Παράδειγμα στην περιφέρεια Bayern (de2).

Το πραγματικό επίπεδο απασχόλησης του πρωτογενή τομέα το 1995 είναι 281,6 χιλιάδες απασχολούμενοι. Το αναμενόμενο με βάση το συνολικό κοινοτικό ρυθμό έπρεπε να είναι $281,60 * 1,046 = 294,5$. Επομένως η διαφορά, δηλαδή η εθνική συνιστώσα του πρωτογενή τομέα, είναι $294,5 - 281,6 = 12,9$ χιλ. απασχολούμενοι. Δηλαδή, αν ο πρωτογενής τομέας της περιφέρειας ακολουθούσε τον κοινοτικό ρυθμό θα είχε μεταβολή της απασχόλησης κατά 12,9 χιλ. άτομα.

Αντίστοιχα, υπολογίζεται η εθνική συνιστώσα του

δευτερογενή τομέα. Η απασχόληση στον τομέα αυτό το 1995 είναι 2149,4. Επομένως η εθνική συνιστώσα του δευτερογενή τομέα είναι $(2149,4 * 1,046) - 2149 = 2248,2 - 2149,4 = 98,9$ χιλ. απασχολούμενοι.

Η εθνική συνιστώσα του τριτογενή τομέα είναι 151,8 χιλ. απασχολούμενοι.

Η συνολική εθνική συνιστώσα για την περιφέρεια Bayern είναι 263,74, δηλαδή είναι το άθροισμα της εθνικής συνιστώσας του πρωτογενή, του δευτερογενή και του τριτογενή τομέα (Πίνακας 1, Παράρτημα).

B. Ομολογική απόκλιση (industrial mix).

Ονομάζεται το τμήμα της απόκλισης της μεταβολής της απασχόλησης που αποδίδεται στην (κλαδική) υπεροχή ή μη των κλάδων. Η υπεροχή ή μη των επιμέρους κλάδων προκύπτει με σύγκριση των μεταβολών των κλαδικών συνολικών (Κοινοτικών) μεγεθών με τη μεταβολή του συνόλου της οικονομίας.

Οι παρακάτω τρεις λόγοι μας δίνουν τον συντελεστή μεταβολής που παρουσίασε ο κάθε κλάδος σε επίπεδο Κοινότητας.

$$L_{01,99} / L_{01,95} = 6895,30 / 7828,90 = 0,88 \quad (2)$$

$$L_{02,99} / L_{02,95} = 45359,4 / 44750,5 = 1,014 \quad (3)$$

$$L_{03,99} / L_{03,95} = 102532,9 / 95474,7 = 1,074 \quad (4)$$

Δηλαδή, σε επίπεδο Κοινότητας ο πρωτογενής τομέας μειώθηκε κατά 12%, ο δευτερογενής αυξήθηκε κατά 1,4% και ο τριτογενής αυξήθηκε κατά 7,4%. Εάν στην *I* περιφέρεια πολλαπλασιάσουμε την τιμή της αρχικής απασχόλησης με τον αντίστοιχο κοινοτικό κλαδικό συντελεστή (για τον πρωτογενή τομέα 0,88) θα έχουμε το αναμενόμενο επίπεδο της κλαδικής απασχόλησης με την υπόθεση ότι ακολουθήθηκε ο Κοινοτικός

κλαδικός ρυθμός μεταβολής του συγκεκριμένου κλάδου δηλαδή θα έχουμε $L_{it,95} * 0,88$. Η διαφορά μεταξύ του κλαδικού αναμενόμενου επιπέδου και του αντίστοιχου αναμενόμενου, που διαμορφώνει ο εθνικός ρυθμός του συνόλου της οικονομίας δηλαδή του $L_{it,95} * 1,046$ ονομάζεται κλαδική ή ομολογική απόκλιση (industrial mix ή industrial structure effect).

Παράδειγμα στην περιφέρεια Bayern (de2).

Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα το 1995 στην περιφέρεια αυτή είναι 281,6. Επομένως η ομολογική συνιστώσα του πρωτογενή τομέα είναι $(281,6 * 0,88) - (281,6 * 1,046) = 247,8 - 294,5 = -46,7$. Με τον ίδιο τρόπο υπολογίζεται η ομολογική συνιστώσα του δευτερογενή τομέα σε -69,7 και του τριτογενή τομέα σε 91,8. Είναι προφανές ότι η 'υπεροχή' των αρνητικών μεγεθών του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα διαμορφώνουν τη συνολική ομολογική συνιστώσα σε αρνητικό μέγεθος (-24,44) (Πίνακας 1, Παράρτημα) πράγμα που δείχνει ότι η κλαδική διάρθρωση της περιφέρειας αυτής είναι δυσμενής.

Γ. Διαφορική απόκλιση (regional shift).

Η διαφορά μεταξύ του πραγματικού επιπέδου απασχόλησης που διαμορφώθηκε σε κάποια περιφέρεια (σε συγκεκριμένο κλάδο) και του αναμενόμενου συνολικού κλαδικού επιπέδου (λχ του πρωτογενή τομέα $L_{it,95} * 0,88$) ονομάζεται διαφορική απόκλιση (local or competitive share or regional competition effect or regional influence) και οφείλεται στο δυναμισμό ή όχι του κλάδου της περιφέρειας σε σύγκριση με τη συνολική (Κοινοτική) κλαδική συμπεριφορά.

Παράδειγμα στην περιφέρεια Bayern (de2).

Η πραγματική απασχόληση που διαμορφώθηκε στον

πρωτογενή τομέα το 1999 στην περιφέρεια αυτή είναι 238,2. Η αναμενόμενη κλαδική απασχόληση είναι $281,6 * 0,88 = 247,8$. Η διαφορά τους είναι $238,2 - 247,8 = -9,6$. Το αρνητικό πρόσημο υποδηλώνει προφανώς ότι η περιφέρεια αυτή στον πρωτογενή τομέα είχε χαμηλότερο ρυθμό μεταβολής από τον αντίστοιχο Κοινοτικό κλαδικό. Αντίστοιχα υπολογίζεται η διαφορική συνιστώσα του δευτερογενή τομέα σε -117,65 και του τριτογενή σε -51,63.

Η διαφορική επομένως συνιστώσα της περιφέρειας είναι αρνητική (-179,09) (Πίνακας 1, Παράρτημα), αφού και στους τρεις τομείς είναι αρνητική, πράγμα που σημαίνει ότι δεν υπάρχει συγκριτικό πλεονέκτημα σε κανένα τομέα.

Δ. Πραγματική μεταβολή (actual growth)

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η πραγματική μεταβολή της απασχόλησης μιας περιφέρειας ισούται με το άθροισμα της εθνικής μεταβολής, και των δύο αποκλίσεων, δηλαδή της ομολογικής και διαφορικής συνιστώσας.

Δηλαδή η περιφέρεια Bayern έχει συνολική πραγματική μεταβολή 60,3 χιλ. απασχολούμενους (Πίνακας 1) που είναι το άθροισμα της συνολικής εθνικής συνιστώσας (263,7), της συνολικής ομολογικής (-24,4) και της συνολικής διαφορικής (-179,1).

Ε. Οι περιφερειακοί τύποι της Κοινότητας

Ο J. Boudéville (στο Παπαδασκαλόπουλος, 1995) με βάση το μέγεθος και το πρόσημο της διαφορικής και ομολογικής συνιστώσας καθόρισε οκτώ τύπους περιφερειών. Οι τύποι αυτοί παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1: Περιφερειακοί Τύποι κατά Boudeville

Περιφερειακός Τύπος	Κριτήρια Boudeville
1	$OS > 0, \Delta S > 0$ και $ OS > \Delta S $
2	$OS > 0, \Delta S > 0$ και $ OS < \Delta S $
3	$OS > 0, \Delta S < 0$ και $ OS > \Delta S $
4	$OS < 0, \Delta S > 0$ και $ OS < \Delta S $
5	$OS < 0, \Delta S > 0$ και $ OS > \Delta S $
6	$OS > 0, \Delta S < 0$ και $ OS < \Delta S $
7	$OS < 0, \Delta S < 0$ και $ OS > \Delta S $
8	$OS < 0, \Delta S < 0$ και $ OS < \Delta S $

OS = Ομολογική Συνιστώσα
ΔS = Διαφορική Συνιστώσα

Οι περιφέρειες που ανήκουν στους τύπους 1-4 αναπτύσσονται με ταχύτερο ρυθμό από το μέσο ρυθμό της χώρας, ενώ αυτές που ανήκουν στους τύπους 5-8 με μικρότερο ρυθμό. Εδώ πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο χαμηλός ρυθμός του τύπου 5 οφείλεται στην κλαδική του διάρθρωση, ενώ του τύπου 6 σε τοπικούς δυσμενείς παράγοντες που εμποδίζουν την αξιοποίηση της ευνοϊκής κλαδικής διάρθρωσης της περιφέρειας (Παπαδασκαλόπουλος, 1995). Ο Stilwell (1969) δέχεται την ύπαρξη μόνο έξι τύπων περιφερειών εντοπικών τύπους 1 και 2 καθώς και τους τύπους 7 και 8 του Boudeville.

5. Αποτελέσματα από την Εφαρμογή του Υποδείγματος της Ανάλυσης Απόκλισης Συμμετοχής για τη μεταβολή της απασχόλησης στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

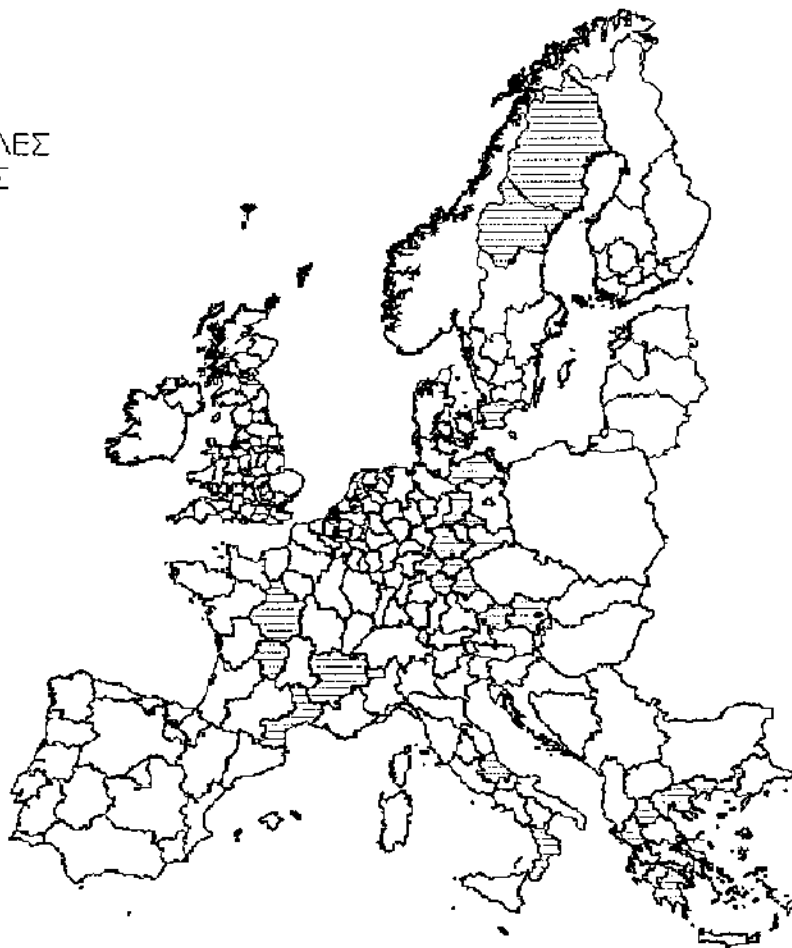
A. Πραγματική μεταβολή της απασχόλησης

Στον Χάρτη 1 αποτυπώνεται η πραγματική μεταβολή της απασχόλησης στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ 1995 και 1999. Από το Χάρτη αυτό φαίνεται ότι η μεταβολή της απασχόλησης παρουσιάζει μικτή εικόνα. Οι περισσότερες περιφέρειες της Ε.Ε. έχουν σημειώσει, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, αύξηση της απασχόλησης κατά το εξεταζόμενο διάστημα. Όμως, κατά το ίδιο διάστημα, υπάρχουν περιφέρειες που εμφανίζουν μείωση της απασχόλησης. Οι περιφέρειες αυτές χωρικά εντοπίζονται κυρίως σε συνοριακές περιοχές της Ε.Ε. αλλά και σε ορισμένες περιφέρειες της Νότιας Ευρώπης.

Θετική είναι η μεταβολή της απασχόλησης σε όλες τις περιφέρειες που ανήκουν στον κεντρικό πυρήνα της Ε.Ε., της Ολλανδίας, Βελγίου, Λουξεμβούργου¹, Δανίας² καθώς και στο Βορρά, της Φιλανδίας. Η μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης παρατηρείται στις περιφέρειες της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας³, δηλαδή σε περιφέρειες που ανήκουν στο στόχο 1. Οι λόγοι που οδηγούν σε αύξηση ενδέχεται να διαφοροποιούνται σε αυτές τις δύο κατηγορίες χωρών. Παραδείγματος χάριν, η αύξηση της απασχόλησης στις περιφέρειες της Ισπανίας ενδεχομένως να οφείλεται τόσο στην οικονομική ανάκαμψη που γνώρισε η οικονομία της χώρας, όσο και στο χαμηλό επίπεδο απασχόλησης - και στο ψηλό επίπεδο ανεργίας - που γνώρισαν οι περιφέρειες αυτές από τη δεκαετία του 1980. Αντίθετα, η αύξηση της απασχόλησης στην Ολλανδία ενδεχομένως να οφείλεται στην αναμόρφωση της αγοράς εργασίας και στην εισαγωγή νέων μορφών απασχόλησης.

ΧΑΡΤΗΣ 1. Η μεταβολή στην απασχόληση των περιφερειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

 ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ
 ΘΕΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ, ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1995 ΚΑΙ 1999

Από την άλλη υπάρχουν κράτη που ενώ εμφανίζουν συνολικά αύξηση της απασχόλησης, η αύξηση αυτή οφείλεται σε ορισμένες μόνο περιφέρειες, ενώ άλλες εμφανίζουν μείωση. Παραδείγματα τέτοιων κρατών είναι η Ελλάδα, η Ιταλία και η Γαλλία, όσον αφορά τον Ευρωπαϊκό Νότο, η Γερμανία -κυρίως οι περιφέρειες της πρώην Ανατολικής Γερμανίας- και η Αυστρία, όσον αφορά χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Τέλος, μοναδική εξαίρεση με μείωση της απασχόλησης και σε επίπεδο χώρας αποτελεί η Σουηδία, καθώς πολλές περιφέρειες αυτής της χώρας, παρουσιάζουν μείωση της απασχόλησης στο εξεταζόμενο χρονικό διάστημα.

Στην Ελλάδα περιφέρειες που αυξάνουν την απασχόληση είναι οι ακόλουθες: Αττικής, Κρήτης, Νοτίου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδος, Κεντρικής Ελλάδος και Ιόνια Νησιά. Η Θεσσαλία και το Βόρειο Αιγαίο έχουν ανεπαίσθητα μικρή αύξηση. Οι υπόλοιπες πέντε περιφέρειες της Ελλάδος παρουσιάζουν μείωση της απασχόλησης. Πρόκειται για τις τέσσερις Βόρειες συνοριακές περιφέρειες της χώρας -Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και Ήπειρο-, και στο Νότο η Πελοπόννησος. Στη Γερμανία οι περιφέρειες που μειώνουν την απασχόλησή τους είναι κυρίως οι περιφέρειες της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, στη Γαλλία είναι οι γεωργικές περιφέρειες του Νότου, ενώ στην Ιταλία δύο περιφέρειες που βρίσκονται στο νότιο τμήμα της χώρας.

Δεν υπάρχουν συγκριτικά δεδομένα για όλες τις περιφέρειες του Ηνωμένου Βασιλείου την εξεταζόμενη περίοδο. Πάντως στο σύνολο της χώρας, για το οποίο υπάρχουν στοιχεία, η απασχόληση έχει αυξηθεί.

Β. Αποκλίσεις απασχόλησης από την εθνική συμμετοχή

Στο Χάρτη 2 αποτυπώνονται οι περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση της απασχόλησης μεγαλύτερη από το ρυθμό αύξησης του συνόλου της κοινοτικής οικονομίας καθώς και το αντίστροφο. Όπως υπολογίστηκε προηγουμένως η αύξηση της απασχόλησης σε κοινοτικό επίπεδο είναι της τάξης του 4,6%. Στο Χάρτη αυτό επομένως παρουσιάζονται οι περιφέρειες εκείνες που έχουν θετικές ή αρνητικές αποκλίσεις από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Από την προσεκτική μελέτη του Χάρτη 2 προκύπτουν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα.

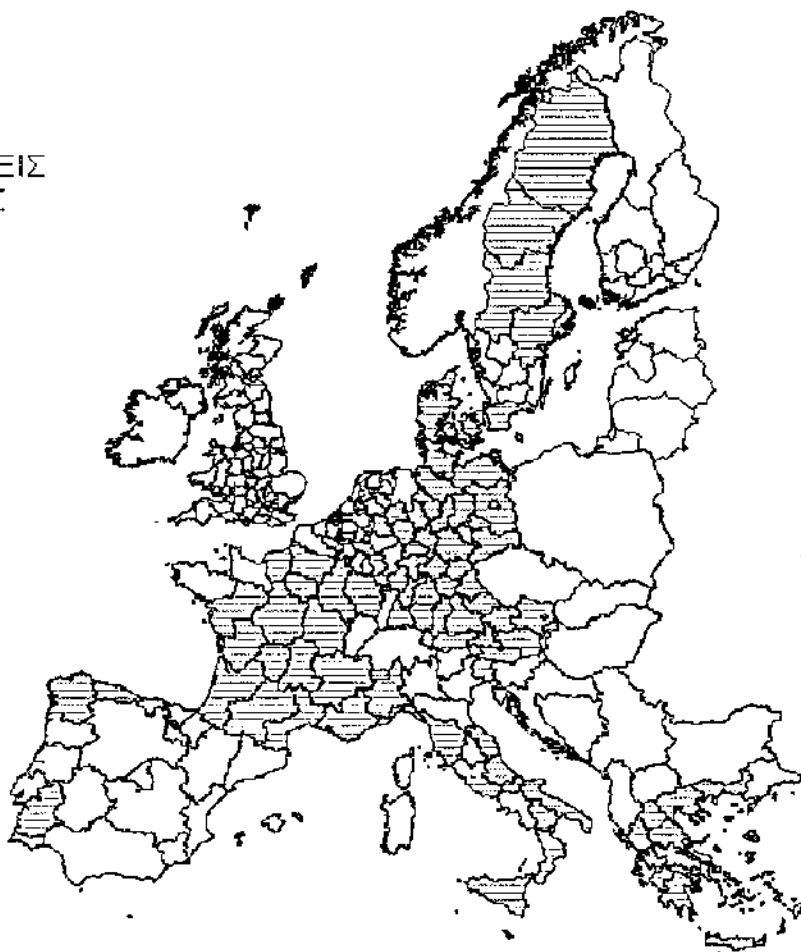
Η Ισπανία εξακολουθεί και πάλι να κατέχει τα πρωτεία στην αύξηση της απασχόλησης, αφού με εξαίρεση δύο περιφέρειες στο βορειοδυτικό τμήμα της χώρας, όλες οι υπόλοιπες εμφανίζουν ρυθμό αύξησης της απασχόλησης πάνω από τον Κοινοτικό. Το ίδιο ισχύει για την Πορτογαλία, με εξαίρεση μια περιφέρεια. Αύξηση έχει και η Ιρλανδία, όλες οι περιφέρειες της Ολλανδίας, του Βελγίου και της Φιλανδίας, (με την επιφύλαξη για εκείνες τις περιφέρειες για τις οποίες δεν υπάρχουν στοιχεία).

Στον αντίποδα βρίσκονται η Αυστρία και η Σουηδία, όπου καμιά περιφέρεια των χωρών αυτών δεν επιτυγχάνει ρυθμό μεταβολής της απασχόλησης πάνω από τον Κοινοτικό. Τι ίδιο αφορά την πλειοψηφία των περιφερειών της Γαλλίας και της Γερμανίας, ενώ έντονος δυϊσμός υπάρχει ανάμεσα στις περιφέρειες του Ιταλικού Βορρά με τον Ιταλικό Νότο.

Στην Ελλάδα μόνο τέσσερις από τις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας εμφανίζουν ρυθμό μεταβολής της απασχόλησης συγκριτικά καλύτερο από τον Κοινοτικό.

**ΧΑΡΤΗΣ 2. Η συνολική απόκλιση στην απασχόληση των περιφερειών
στην Ευρωπαϊκή Ένωση**

 ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ
 ΘΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ

Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ, ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1995 ΚΑΙ 1999

ΟΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΙ ΜΕ ΑΝΑΦ ΟΡΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟ ΡΥΘΜΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Ξεχωρίζει η περιφέρεια Αττικής, και ακολουθούν οι περιφέρειες Κρήτης, Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας.

Γ. Ομολογική απόκλιση (industrial mix).

Η ομολογική συνιστώσα συνδέεται με την κλαδική διάρθρωση της περιφέρειας. Θετική ομολογική συνιστώσα δείχνει ότι η περιφέρεια αυτή έχει ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση, ενώ αρνητική συνιστώσα δείχνει ότι η κλαδική διάρθρωση της περιφέρειας αυτής είναι δυσμενής.

Από τον Χάρτη 3 και τον Πίνακα 1 του παραρτήματος φαίνεται ότι θετική ομολογική συνιστώσα, δηλαδή ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση, έχουν μόνο λίγες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται κυρίως για περιφέρειες, που πάλι χωρικά συγκεντρώνονται στον κεντρική πυρήνα της Ε.Ε., και σε ορισμένα επιλεγμένα σημεία των υπολοίπων χωρών, που περιλαμβάνουν τα μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα της Ευρώπης: Παρίσι, Βερολίνο, Κολωνία, Μαδρίτη, Λισσαβόνα, Κοπεγχάγη, Αθήνα. Οι βιομηχανικές περιφέρειες και οι περιφέρειες που έχουν αγροτικό χαρακτήρα εμφανίζουν αντίθετα δυσμενή κλαδική διάρθρωση, γεγονός που τεκμηριώνεται από την αρνητική ομολογική συνιστώσα.

Δ. Διαφορική απόκλιση (regional shift).

Η διαφορική συνιστώσα της περιφέρειας δείχνει την ύπαρξη ή μη τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

Και εδώ η εικόνα που παρουσιάζεται είναι (Χάρτης 4) μικτή. Τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα εμφανίζουν οι περιφέρειες που βρίσκονται στον κεντρικό πυρήνα της Ε.Ε., περιφέρειες που ανήκουν στο στόχο 1 όπως της Ισπανίας, Πορτογαλίας και Ιρλανδίας, περιφέρειες του Βορρά, όπως της Φιλανδίας. Αντίθετα δυσμενή τοπικά

χαρακτηριστικά εμφανίζουν πολλές περιφέρειες της Κεντρικής Ευρώπης, όπως της Γερμανίας και Αυστρίας, καθώς και του Νότου όπως οι Γαλλικές, Ιταλικές και οι Ελληνικές.

Αναφορικά με την Ελλάδα υπάρχουν έξι περιφέρειες με ευνοϊκά τοπικά πλεονεκτήματα από τις οποίες ξεχωρίζει η Αττική και ακολουθούν οι περιφέρειες Κρήτης, Νοτίου Αιγαίου, Κεντρικής Ελλάδος, Δυτικής Ελλάδος και Θεσσαλίας. Οι υπόλοιπες επτά ελληνικές περιφέρειες δεν εμφανίζουν ευνοϊκά τοπικά πλεονεκτήματα

Ε. Κατάταξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε περιφερειακούς τύπους Boudeville

Με βάση τα δεδομένα της ανάλυσης μόνο 28 από τις 154 περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήκουν στους περιφερειακούς τύπους 1 και 2, και επομένως έχουν ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και θετικούς τοπικούς παράγοντες για την αύξηση της απασχόλησης. Μόνο μια ελληνική περιφέρεια συγκεντρώνει αυτά τα χαρακτηριστικά, η περιφέρεια Αττικής.

Στον περιφερειακό τύπο 3 ανήκουν δύο μόνο περιφέρειες, και χαρακτηρίζονται από ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και αρνητικούς τοπικούς παράγοντες. Οι περιφέρειες αυτές χρειάζονται μέτρα για τη βελτίωση της υποδομής.

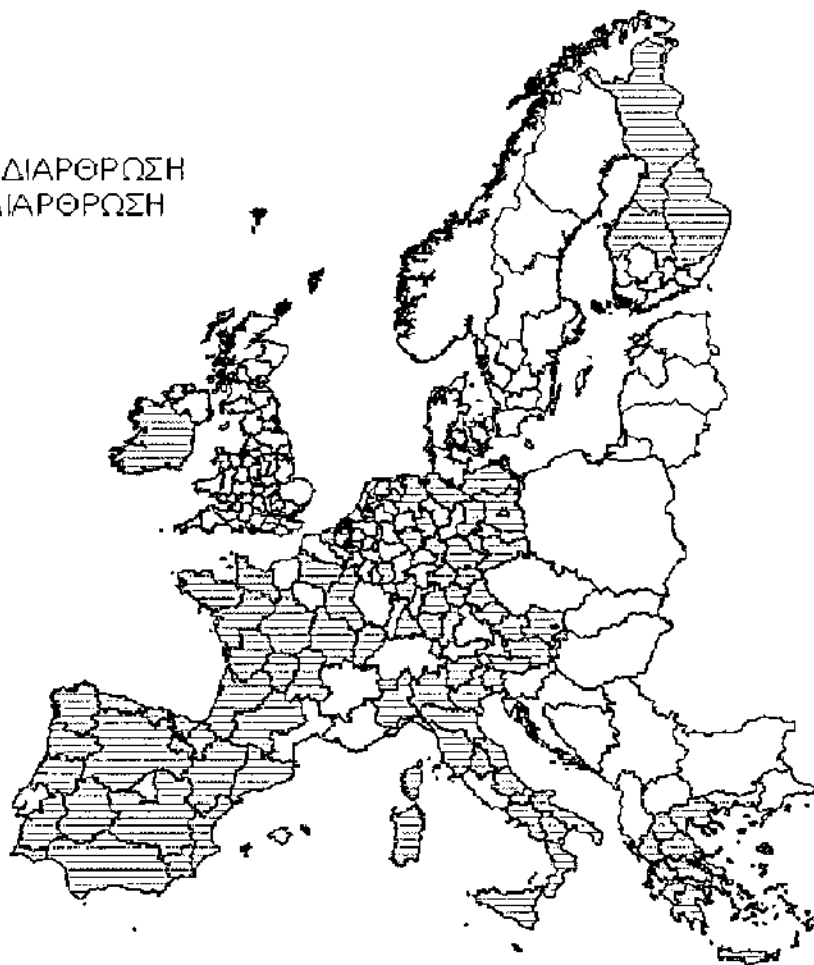
Ο περιφερειακός τύπος 4 είναι ο πολυπληθέστερος και συμπεριλαμβάνει 39 περιφέρειες που χαρακτηρίζονται από δυσμενή κλαδική διάρθρωση, και ευνοϊκά τοπικά χαρακτηριστικά. Σε αυτές περιλαμβάνονται τρεις ελληνικές περιφέρειες Κρήτη, Νότιο Αιγαίο και Στερεά Ελλάδα. Τα μέτρα πολιτικής που ενδείκνυνται για αυτές είναι μέτρα για τη βελτίωση της κλαδικής διάρθρωσης. Οι περιφέρειες του περιφερειακού τύπου 5 έχουν τα

ίδια χαρακτηριστικά με τις προηγούμενες και σε αυτές περιλαμβάνονται άλλες τρεις ελληνικές περιφέρειες,

Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια Νησιά.

ΧΑΡΤΗΣ 3. Η συνολική ομολογική συνιστώσα των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

 ΔΥΣΜΕΝΗΣ ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ
 ΕΥΜΕΝΗΣ ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

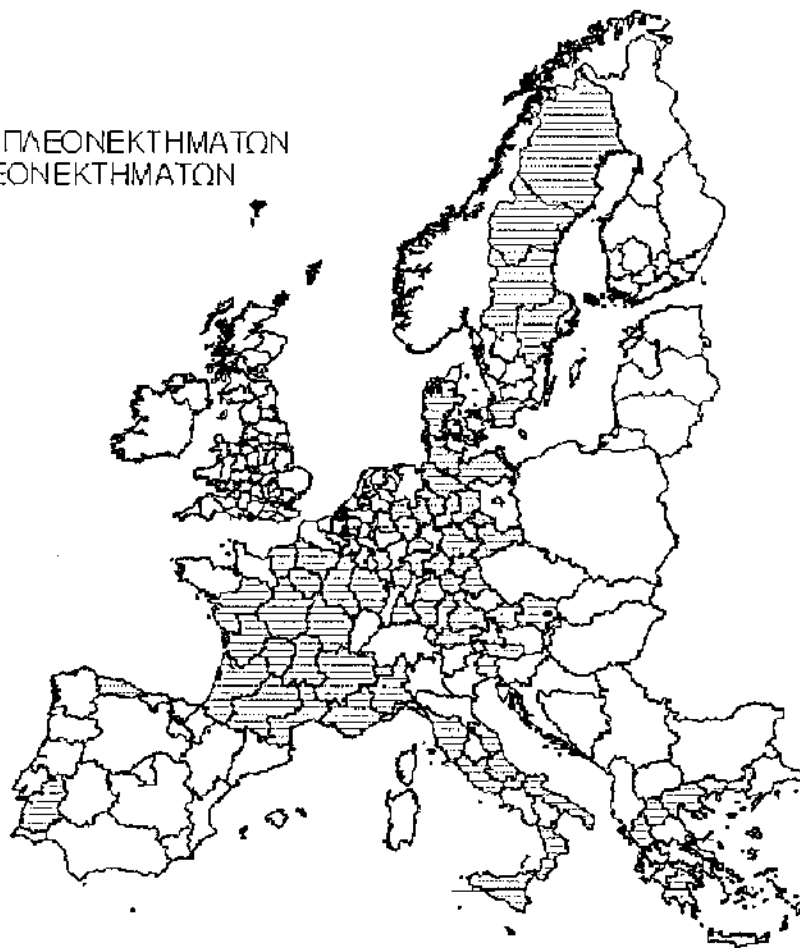

Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ, ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1995 ΚΑΙ 1999

Η ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΑΥΤΗ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΝΑ ΠΡΟΣΕΛΚΥΟΥΝ ΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΙ ΘΕΤΙΚΑ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΧΑΡΤΗΣ 4. Η συνολική διαφορική συνιστώσα στην απασχόληση των περιφερειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

 ΜΗ ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ
 ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ

Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ, ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1995 ΚΑΙ 1999

Η ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΑΥΤΗ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΚΛΑΔΩΝ

Ο περιφερειακός τύπος 6 είναι ο δεύτερος πολυπληθέστερος τύπος και περιλαμβάνει 34 περιφέρειες που εμφανίζουν ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και δυσμενείς τοπικούς παράγοντες και επομένως χρειάζονται βελτίωση των υποδομών.

Οι περιφερειακοί τύποι 7 και 8 έχουν και δυσμενή κλαδική διάρθρωση και αρνητικούς τοπικούς παράγοντες, επομένως χρειάζονται και βελτίωση της διάρθρωσης και πρόσθετες υποδομές. Σε αυτούς τους περιφερειακούς τύπους συμπεριλαμβάνονται έξι από τις δεκατρείς ελληνικές περιφέρειες.

Από τον Πίνακα 2 του Παραρτήματος μπορεί να εξεταστεί ο περιφερειακός τύπος στον οποίο ανήκει κάθε περιφέρεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από αυτό να εξαχθεί ο τύπος παρέμβασης που χρειάζεται για καθεμία από αυτές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Κατάταξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε περιφερειακούς τύπους Boudeville		
Περιφερειακός Τύπος	Αριθμός Περιφερειών	Ελληνικές Περιφέρειες
1	3	
2	25	Αττική
3	2	
4	39	Κρήτη, Νότιο Αιγαίο, Στερεά Ελλάδα
5	8	Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια Νησιά
6	34	
7	10	Αν. Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Ήπειρος, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο
8	43	Δυτική Μακεδονία
ΣΥΝΟΛΟ	154	

6. Συμπεράσματα

Σε κοινοτικό επίπεδο η αύξηση της απασχόλησης 4,6% το εξεταζόμενο διάστημα οφείλεται κυρίως στον τριτογενή τομέα που είναι ο δυναμικά αναπτυσσόμενος τομέας απασχόλησης και που παρουσιάζει μεταβολή 7,4%. Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει θετική μεν αλλά μικρή μεταβολή της τάξης του 1,4%, ενώ ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να βρίσκεται σε πτωτική τροχιά με μείωση της απασχόλησης κατά -12%.

Η κατανομή της απασχόλησης ανάμεσα στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι άνιση και η μεταβολή τείνει να πολώσει ακόμη περισσότερο τη συγκέντρωση της απασχόλησης σε ορισμένες περιφέρειες, κυρίως σε περιφέρειες που έχουν μητροπολιτικά κέντρα και σε περιφέρειες με συγκριτικά πλεονεκτήματα στον τριτογενή τομέα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων στα επίπεδα απασχόλησης ανάμεσα στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δεν υπάρχει σαφής και απόλυτος διαχωρισμός στα χαρακτηριστικά της μεταβολής ανάμεσα στο Βορά και τον Νότο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αύξηση της απασχόλησης παρατηρείται τόσο σε περιφέρειες που ανήκουν σε χώρες του κεντρικού πυρήνα της Ε.Ε., όσο σε περιφέρειες του Νότου, αλλά και του Βορρά. Ειδικότερα, η μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης παρατηρείται στις περιφέρειες της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας, δηλαδή σε περιφέρειες που ανήκουν στο στόχο 1. Θετική όμως είναι επίσης η μεταβολή της απασχόλησης σε περιφέρειες της Ολλανδίας, Βελγίου, Λουξεμβούργου, Δανίας και Φιλανδίας. Από την άλλη υπάρχουν αρκετές περιφέρειες του στόχου 1 που γνωρίζουν μείωση της απασχόλησης

όπως πολλές περιφέρειες της Ελλάδας, και περιφέρειες κρατών της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης που εμφανίζουν επίσης μείωση της απασχόλησης, όπως περιφέρειες της Γερμανίας και της Αυστρίας, καθώς και περιφέρειες του ευρωπαϊκού Νότου, όπως της Γαλλίας και της Ιταλίας.

Η μεταβολή της απασχόλησης στις περιφέρειες φαίνεται να επηρεάζεται πάντως σημαντικά από την μεταβολή της απασχόλησης της χώρας στην οποία ανήκουν. Σε μια εποχή που διεθνοποιείται η οικονομία και εντείνεται ο ανταγωνισμός, και παρέχονται διευκολύνσεις για μεγαλύτερη κινητικότητα της εργασίας, η ευνοϊκή κλαδική διάρθρωση και τα τοπικά πλεονεκτήματα των περιφερειών μπορεί να διαφοροποιούν τη συμπεριφορά ορισμένων περιφερειών, ως προς την ικανότητά τους να αυξάνουν την απασχόληση και να προσελκύουν νέο εργατικό δυναμικό, από τη συμπεριφορά της εθνικής οικονομίας στην οποία ανήκουν. Η συχνότητα εμφάνισης ενός τέτοιου φαινομένου είναι στην πράξη πολύ περιορισμένη.

Από τις ελληνικές περιφέρειες η μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης εντοπίζεται στην περιφέρεια Αττικής, η οποία και ξεχωρίζει όχι μόνο ως προς τις επιδόσεις της στην μεταβολή της απασχόλησης, αλλά και ως προς τις ευνοϊκές προοπτικές που συγκεντρώνει για το μέλλον. Ακολουθούν η περιφέρεια Κρήτης, το Νότιο Αιγαίο και η Στερεά Ελλάδα. Με τη προσθήκη της Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων εξαντλείται ουσιαστικά ο αριθμός των περιφερειών που σημειώνουν αύξηση της απασχόλησης, αφού η αύξηση της απασχόλησης στις περιφέρειες Θεσσαλίας και Βορείου Αιγαίου είναι εξαιρετικά μικρή. Οι υπόλοιπες πέντε περιφέρειες —Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και Ήπειρος, στο

Βορρά, και Πελοπόννησος, στο Νότο— εμφανίζουν μείωση της απασχόλησης και όλες έχουν δυσμενή κλαδική διάρθρωση και έλλειψη τοπικών πλεονεκτημάτων που θα δημιουργούσαν προϋποθέσεις για αύξηση της απασχόλησης στο μέλλον. Συνολικά η εικόνα που εμφανίζουν οι ελληνικές περιφέρειες στο σύστημα των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς την απασχόληση είναι τάση απόκλισης.

Ενόψει της διεύρυνσης θα υπάρξει ακόμη μεγαλύτερη πόλωση της απασχόλησης καθώς οι υπό ένταξη χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης έχουν χαμηλότερο επίπεδο απασχόλησης σε σχέση με το μέσο κοινοτικό, και τάση μείωσης της απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο. Ο νέος ευρωπαϊκός χώρος θα χαρακτηρίζεται από εντονότερες ανισότητες ως προς το επίπεδο απασχόλησης. Εάν η μετανάστευση του νέου εργατικού δυναμικού είναι επιλεκτική και αφορά σε εργαζόμενους υψηλής εξειδίκευσης τότε αυτοί θα κατευθυνθούν σε περιοχές που έχουν ήδη μεγάλη συγκέντρωση της απασχόλησης και θα ενισχύσουν ακόμη περισσότερο την διαπεριφερειακή πόλωση της απασχόλησης στη διευρυμένη Ε.Ε.

Σημειώσεις

1. Στο Λουξεμβούργο το επίπεδο NUTS 2 συμπίπτει με τη χώρα
2. Στη Δανία το επίπεδο NUTS 2 συμπίπτει με τη χώρα
3. Στην Ιρλανδία περιλαμβάνει δύο περιφέρειες

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Andrikopoulos A. & Brox J. & Carvalho E. (1990) 'Shift-share analysis and the potential for predicting regional

- growth patterns: some evidence for the region of Quebec, Canada', *Growth & Change*, 21(1):1-10
- Barf R.A. & Knight P. (1988), 'Dynamic shift share analysis', *Growth and Change*, 19(2): 1-9
- Begg, I. (1999). 'EU employment guidelines and national action plans as policy integration tools' in *The Baltic Sea Region Sector Programme on Labour-Market Policy: Report from the 1st Labour-Market Seminar in St. Petersburg 15-16 September 1999*, pp. 55-68. København: Arbejdsministeriet.
- Begg, I. (2002). 'EMU and employment - social models in EMU: convergence? co-existence? The role of economic and social actors', *South Bank University*, London
- Bertola G., Boeri T. & Nicoletti G. (eds.) (2001), *Welfare and Employment in United Europe*, Cambridge MA, MIT Press
- Blien U. & Wolf K. (2001), 'Regional development of employment and de-concentration process in Eastern Germany: An analysis with an econometric analogue to shift-share techniques', *ERSA Congress 2001*, Zagreb
- Boeri T. and Brócker H. 2000, *The Impact of Eastern Enlargement to Employment and Labour Markets in the E.U. Member States*, research carried out on behalf of the Employment and Social Affairs Directorate General of the European Commission, Berlin and Milano
- Boswell C. (2000). *EU enlargement: What are the prospects for East-West migration?* European Program, Working Paper, London, Royal Institute of International Affairs.
- Casler S.D. (1989), 'A theoretical context for shift and share analysis' *Regional Studies*, 23(1)
- Dunford, M. (1996) 'Disparities in employment, productivity and output in the EU: the roles of labour market governance and welfare regimes', *Regional Studies* 30 (4): 339-57.
- Esteban J. (2000) 'Regional convergence in Europe and the industry mix: A shift-share analysis', *Regional Science and Urban Economics*, 30(3):353-364
- European Commission (2000), *The free movement of persons for the pursuit of economic activity in the context of enlargement*, MD 253/00. Brussels
- European Commission 1998, *Employment in Europe 1998, Jobs for People – People for Jobs: Turning Policy Guidelines into Action*, Directorate General for Employment, Industrial Relations and Social Affairs
- European Commission 1999a, *Employment in Europe 1999*, Directorate General for Employment and Social Affairs
- European Commission 1999b, *Employment Policies in EU and its Member States*, Joint Report 1999, (D.G. V unit A/2), Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities
- European Commission 2000, *Employment in Europe 2000*, Directorate General for Employment and Social Affairs
- European Commission 2001a, *Employment in Europe 2001, Recent Trends and Prospects*, Directorate General for Employment and Social Affairs
- European Commission 2001b, *New European Labour Markets, Open to All, with Access for All*, Communication from the Commission to the Council, Brussels
- European Commission 2002, *First Progress Report on Economic and Social Cohesion*, Commission Communication COM (2002) 46 final, Brussels
- Fritsch M. & Niese M (2001) 'The impact of industry structure on start-up activities - Analysis for West German planning regions 1983-1997' *Geographische Zeitschrift*, 88(3)-4): 234-250

- Goetschy, J. (1999). 'The European Employment Strategy: genesis and development'. *European Journal of Industrial Relations*, vol. 5(2), pp. 117-37.
- Ireland T.C. & Moomaw R.L. (1981) 'The competitive effect in shift share analysis: a will of the wisp (Oklahoma)?', *Review of Regional Studies*, 11(1):72-82
- Jacobsson, K. (1999). 'Employment policy in Europe - A New System of European Governance?' in *SCORE Rapport series*, vol. 11, Stockholm.
- Knudsen D.C. & Barf R. (1991), 'Shift share analysis as a linear model', *Environment and Planning A*, 23(3)
- Larsson A. (1998) 'The European employment strategy and the EMU: You must invest to save' *Economic and Industrial Democracy* 19, 391-415
- Loveridge S. & Selting A.C. (1999), 'Testing dynamic shift shares', *Science Perspectives* 24 (1): 23-41
- Markusen A.R. & Noponen H. & Driessen K. (1991) 'International trade, productivity, and US regional job growth: a shift-share interpretation', *International Regional Science Review*, 14(1):15-39
- McDonough C. & Sihag B. (1991), 'The inter-corporation of multiple bases into shift share analysis', *Growth and Change*, Winter 1991, pp. 1-9
- Ray M.A. & Harvey J.T. (1995), 'Employment changes in the European Economic Community: A Shift-Share Analysis', *Review of Regional Studies*, 25(1),: 97-110
- Rones Ph. (1986), 'An analysis of regional employment growth 1973-1985', *Monthly Labor Review*, Bureau of Labor Statistics, U.S. Department of Labor, D.C. 20212
- Rubin, Barry M. & Zorn, C. Kurt (1986) 'Comparative advantage in manufacturing location costs: decomposition of shift share indicators, Modeling and Simulation', *Proceedings of the Annual Pittsburgh Conference*, 17 (1):315-319
- Teague, P. (1999). 'Reshaping Employment Regimes in Europe: policy shifts alongside boundary change'. *Journal of Public Policy*, vol. 19, no.1, pp. 33-62.
- Timmer P.M. & Szirmaib A. (2000) 'Productivity growth in Asian manufacturing: The structural bonus hypothesis examined', *Structural Change and Economic Dynamics*, 11(4): 371-392
- Tondl G. (2001), *Convergence after Divergence? Regional Growth in Europe*, Springel, New York
- Vandamme F. (2000), 'Labour mobility within the European Union: Findings, stakes and prospects', *International Labour Review*, 139 no4 2000
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001), *Δεύτερη Έκθεση Σχετικά με την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
- Παπαδασκαλόπουλος, Αθ., (1995) *Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης*, Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση
- Πετράκος Γ. & Rodriguez-Pose A. (2002), 'Περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση', Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, *Σειρά Ερευνητικών Εργασιών*, 8(5):87-122
- Stilwell F. (1969), 'Regional growth and structural adoption', *Urban Studies*, Vol. 6

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Συνολικές συνιστώσες μεταβολής της απασχόλησης στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1995-1999

ΚΩΔ.	ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΔΙΑΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
eul5	European Union (15 countries)	6818,72	-85,22	,00	6835,10
eul2	European Community (12 countries,	6366,34	-81,68	.	.
eurozone	Euro-zone (EUR-11 up to 31.12.200	5143,93	-209,74	392,61	5517,90
be	Belgium	174,67	21,44	-1,21	194,80
be1	Région Bruxelles-capitale/Brussel	14,68	5,80	-,78	19,70
be2	Vlaams Gewest	107,84	7,37	-6,52	108,70
be21	Antwerpen	28,99	2,88	-10,97	20,70
be22	Limburg (B)	13,30	,08	13,12	26,60
be23	Oost-Vlaanderen	25,67	1,48	-14,95	12,20
be24	Vlaams Brabant	19,18	4,33	4,30	27,90
be25	West-Vlaanderen	20,71	-1,40	2,09	21,30
be3	Région Wallonne	52,14	8,27	5,98	66,40
be31	Brabant Wallon	5,91	1,41	2,08	9,30
be32	Hainaut	18,85	2,98	-7,03	14,80
be33	Liège	16,40	2,34	2,06	20,80
be34	Luxembourg (B)	4,11	,05	1,64	5,80
be35	Namur	6,89	1,49	7,23	15,60
dk	Denmark	119,57	7,92	-25,59	107,30
de	Federal Republic of Germany (incl	1647,97	1,08	-1341,85	307,20
de1	Baden-Württemberg	218,21	-14,58	-134,73	68,90
de11	Stuttgart	83,17	-7,69	-33,67	41,80
de12	Karlsruhe	54,57	,65	-54,32	,90
de13	Freiburg	44,05	-2,69	-37,45	3,80
de14	Tübingen	36,42	-4,85	-9,07	22,50
de2	Bayern	263,74	-24,44	-179,09	60,30
de21	Oberbayern	90,64	2,91	-49,25	44,30
de22	Niederbayern	24,96	-6,33	,77	19,30
de23	Oberpfalz	23,17	-5,26	-18,11	-,30
de24	Oberfranken	23,65	-3,48	-22,67	-2,50
de25	Mittelfranken	35,51	-2,29	-35,52	-2,30
de26	Unterfranken	27,75	-2,03	-25,92	-,20
de27	Schwaben	38,05	-7,96	-28,09	2,00
de3	Berlin	73,52	18,10	-229,42	-137,70
de4	Brandenburg	50,40	-2,30	2,10	50,30
de5	Bremen	13,04	2,65	-24,79	-9,10
de6	Hamburg	36,35	8,53	-45,87	-1,10
de7	Hessen	121,94	7,73	-93,16	36,60
de71	Darmstadt	76,79	8,98	-53,57	32,00
de72	Gielen	20,52	,04	-18,16	2,40
de73	Kassel	24,61	-1,27	-21,24	2,20
de8	Mecklenburg-Vorpommern	37,01	-3,01	-80,81	-46,70
de9	Niedersachsen	150,92	-3,94	-53,99	93,00
de91	Braunschweig	31,98	,46	-24,04	8,30
de92	Hannover	43,08	2,94	-63,32	-17,50
de93	Lüneburg	32,08	-1,84	-4,95	25,30
de94	Weser-Ems	43,78	-5,49	38,51	76,80
dea	Nordrhein-Westfalen	336,06	18,15	-140,31	213,80

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συνέχεια

dea1	Dósseldorf	98,83	8,10	-64,42	42,50
dea2	Köln	78,86	7,97	25,28	112,10
dea3	Mónster	48,61	2,24	-40,65	10,20
dea4	Detmold	39,61	-,12	-14,49	25,00
dea5	Arnsberg	70,17	-,04	-46,23	24,00
deb	Rheinland-Pfalz	77,92	-1,36	-9,26	67,20
deb1	Koblenz	28,56	1,26	,99	30,70
deb2	Trier	9,57	-,51	-,86	8,20
deb3	Rheinhesen-Pfalz	39,78	-2,11	-9,07	28,50
dec	Saarland	19,18	1,96	-1,44	19,70
ded	Sachsen	89,30	-2,25	-98,95	-11,90
ded1	Chemnitz
ded2	Dresden
ded3	Leipzig
dee	Sachsen-Anhalt	53,97	-4,59	-147,58	-98,20
dee1	Dessau	11,17	-1,42	-26,65	-16,80
dee2	Halle	18,22	-1,07	-69,45	-52,20
dee3	Magdeburg	24,58	-2,10	-51,48	-29,10
def	Schleswig-Holstein	56,08	2,39	-53,37	5,00
deg	Thóringen	50,32	-1,95	-50,88	-2,50
gr	Greece	175,96	-97,75	40,99	119,30
gr1	Voreia Ellada	58,44	-53,33	-35,41	-30,30
gr11	Anatoliki Makedonia, Thraki	10,67	-15,32	-13,05	-17,70
gr12	Kentriki Makedonia	31,29	-19,04	-14,25	-2,10
gr13	Dytiki Makedonia	4,66	-4,14	-11,32	-10,90
gr14	Thessalia	11,82	-14,82	3,30	,40
gr2	Kentriki Ellada	36,22	-45,40	7,38	-1,90
gr21	Ipeiros	4,84	-4,87	-2,96	-3,00
gr22	Ionia Nisia	3,50	-2,93	1,03	1,50
gr23	Dytiki Ellada	10,09	-13,85	8,17	4,40
gr24	Stereia Ellada	7,66	-8,31	8,35	7,80
gr25	Peloponnisos	10,13	-15,43	-7,30	-12,60
gr3	Attiki	64,55	13,42	47,03	125,10
gr4	Nisia Aigaiou, Kriti	16,75	-12,45	22,10	26,40
gr41	Voreio Aigaio	2,51	-2,04	-,28	,20
gr42	Notio Aigaio	4,54	-,31	1,87	6,10
gr43	Kriti	9,69	-10,09	20,50	20,20
es	Spain	553,92	-99,86	1291,74	1745,50
es1	Noroeste	63,90	-45,74	17,74	35,70
es11	Galicia	42,39	-39,86	10,67	13,20
es12	Principado de Asturias	14,28	-3,89	-,69	9,60
es13	Cantabria	7,23	-1,99	7,66	12,90
es2	Noreste	61,52	-9,78	114,15	165,90
es21	Pais Vasco	31,09	-1,10	60,70	90,70
es22	Comunidad Foral de Navarra	8,37	-1,78	16,71	23,30
es23	La Rioja	3,94	-1,33	6,59	9,30
es24	Aragón	18,12	-5,58	30,15	42,50
es3	Comunidad de Madrid	73,76	17,24	240,79	331,70
es4	Centro (E)	68,22	-29,49	194,57	233,40
es41	Castilla y Leon	34,55	-14,60	68,45	88,30
es42	Castilla-la Mancha	21,35	-9,06	89,31	101,60
es43	Extremadura	12,31	-5,81	37,10	43,60
es5	Este	167,57	-11,55	328,98	484,90

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συνέχεια

es51	Cataluña	97,58	-2,38	177,00	272,20
es52	Comunidad Valenciana	57,94	-11,85	127,61	173,80
es53	Baleares	12,06	2,68	24,16	38,80
es6	Sur	97,03	-22,01	311,07	386,00
es61	Andalucía	80,57	-15,67	254,60	319,50
es62	Murcia	14,97	-6,96	49,69	57,70
es63	Ceuta y Melilla (ES)	1,50	,61	6,60	8,80
es7	Canarias (ES)	21,92	1,45	84,63	108,00
fr	France	1015,27	47,11	-358,89	698,00
fr1	Île de France	216,82	67,08	-92,10	188,40
fr2	Bassin Parisien	176,85	-11,59	-70,36	94,30
fr21	Champagne-Ardenne	21,89	-2,24	-16,25	3,90
fr22	Picardie	29,77	-1,68	-3,60	24,50
fr23	Haute-Normandie	32,06	1,36	-12,22	20,60
fr24	Centre	43,47	-2,02	-52,04	-10,90
fr25	Basse-Normandie	21,61	-3,06	16,05	34,70
fr26	Bourgogne	28,05	-3,95	-2,60	21,40
fr3	Nord - Pas-de-Calais	56,93	4,65	43,82	105,40
fr4	Est	89,44	1,64	41,42	133,00
fr41	Lorraine	39,04	3,00	-16,24	26,20
fr42	Alsace	31,57	1,00	33,03	65,70
fr43	Franche-Comté	18,83	-2,35	24,73	41,20
fr5	Ouest	137,71	-20,53	9,12	125,60
fr51	Pays de la Loire	58,03	-9,24	-3,68	44,40
fr52	Bretagne	51,19	-6,91	26,22	70,70
fr53	Poitou-Charentes	28,49	-4,38	-13,41	10,50
fr6	Sud-Ouest	105,59	-8,04	-24,96	72,10
fr61	Aquitaine	53,31	-1,16	-5,25	45,00
fr62	Midi-Pyrénées	42,50	-4,52	-6,38	31,30
fr63	Limousin	11,79	-2,36	-13,63	-4,10
fr7	Centre-Est	126,18	-2,21	-142,47	-18,90
fr71	Rhône-Alpes	104,23	1,12	-125,24	-20,30
fr72	Auvergne	21,95	-3,33	-17,23	1,40
fr8	Méditerranée	105,75	16,11	-123,36	-1,80
fr81	Languedoc-Roussillon	35,26	1,06	-104,52	-68,40
fr82	Provence-Alpes-Côte d'Azur	67,63	15,48	-26,02	56,20
fr83	Corse	2,86	-0,43	7,37	10,20
fr9	French overseas departments (FR)
fr91	Guadeloupe (FR)
fr92	Martinique (FR)
fr93	French Guiana (FR)
fr94	Reunion (FR)
ie	Ireland	57,93	-15,21	281,88	330,80
ie01	Border, Midlands and Western
ie02	Southern and Eastern
it	Italy	918,51	-118,24	-126,17	674,20
it1	Nord Ovest	107,29	-8,38	-65,31	33,70
it11	Piemonte	77,99	-11,33	-41,35	25,20
it12	Valle d'Aosta	2,36	-0,14	-1,62	,60
it13	Liguria	26,94	3,10	-22,14	7,80
it2	Lombardia	167,98	-14,91	29,73	182,80
it3	Nord Est	120,70	-17,63	32,33	135,40
it31	Trentino-Alto Adige	17,53	-2,89	4,95	19,60

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συνέχεια

it32	Veneto	82,12	-14,69	31,57	99,00
it33	Friuli-Venezia Giulia	21,04	-,05	-4,09	16,70
it4	Emilia-Romagna	75,79	-15,70	17,31	77,40
it5	Centro (I)	102,50	-9,54	-58,66	34,30
it51	Toscana	62,89	-2,85	-59,75	,40
it52	Umbria	13,78	-1,70	4,43	16,50
it53	Marche	25,82	-4,98	-3,34	17,40
it6	Lazio	82,62	11,74	-20,86	73,50
it7	Abruzzo-Molise	25,47	-5,37	-31,71	-11,70
it71	Abruzzo	20,62	-3,39	-28,83	-11,50
it72	Molise	4,86	-2,00	-3,06	-,20
it8	Campania	67,83	-8,51	28,68	87,90
it9	Sud	86,17	-30,57	-43,50	12,10
it91	Puglia	52,69	-17,27	-2,22	33,30
it92	Basilicata	7,86	-4,19	2,03	5,50
it93	Calabria	25,61	-9,10	-43,21	-26,70
ita	Sicilia	59,82	-11,35	-28,87	19,60
itb	Sardegna	22,36	-8,05	15,09	29,30
lu	Luxembourg	7,41	,83	6,15	14,20
nl	Netherlands	302,80	42,03	290,17	819,50
nl1	Noord-Nederland	29,62	1,61	36,48	87,10
nl11	Groningen	10,10	1,79	8,71	30,10
nl12	Friesland	11,04	,42	24,74	43,20
nl13	Drenthe	8,48	-,60	3,02	13,80
nl2	Oost-Nederland	62,07	2,79	82,04	182,00
nl21	Overijssel	20,25	,30	21,45	51,40
nl22	Gelderland	36,78	2,10	31,32	91,50
nl23	Flevoland	5,03	,39	29,48	39,10
nl3	West-Nederland	143,71	33,58	100,30	366,50
nl31	Utrecht	22,66	6,90	12,64	54,30
nl32	Noord-Holland	49,85	11,73	29,22	122,40
nl33	Zuid-Holland	64,24	14,19	60,27	180,40
nl34	Zeeland	6,97	,78	-2,05	9,60
nl4	Zuid-Nederland	67,40	4,05	71,35	187,50
nl41	Noord-Brabant	45,55	2,90	63,45	135,10
nl42	Limburg (NL)	21,85	1,13	7,92	52,50
at	Austria	169,26	-20,76	-145,90	3,40
at1	Ostøsterreich	71,98	-1,86	-60,72	9,70
at11	Burgenland	5,63	-1,76	-2,47	1,30
at12	Niederøsterreich	32,09	-8,56	-26,42	-2,90
at13	Wien	34,27	8,45	-31,81	10,90
at2	Sødøsterreich	34,88	-8,53	-5,65	21,20
at21	Kørnten	11,08	-1,09	-7,09	2,80
at22	Steiermark	23,78	-7,45	1,97	18,40
at3	Westøsterreich	62,40	-10,37	-79,43	-27,40
at31	Oberøsterreich	29,86	-9,88	-47,68	-27,70
at32	Salzburg	11,22	,10	-10,82	,50
at33	Tirol	13,95	,40	-12,84	1,50
at34	Vorarlberg	7,37	-1,02	-8,05	-1,50
pt	Portugal	203,42	-60,59	270,47	413,30
pt1	Portugal (Continent)	194,73	-56,46	253,03	391,30
pt11	Norte	73,18	-30,94	118,96	161,20
pt12	Centro (P)	37,87	-30,52	96,35	103,80

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συνέχεια

pt13	Lisboa e Vale do Tejo	67,60	9,32	24,48	101,50
pt14	Alentejo	9,52	-3,95	-4,17	1,30
pt15	Algarve	6,55	-3,37	17,42	23,60
pt2	Açores (PT)	3,97	-2,31	8,44	9,90
pt3	Madeira (PT)	4,73	-1,82	9,09	12,00
fi	Finland	92,77	-7,58	226,21	317,00
fi1	Manner-Suomi	92,24	-7,54	226,10	316,30
fi13	Itä-Suomi	11,12	-3,63	18,51	26,70
fi14	Väli-Suomi	11,84	-5,41	30,07	37,70
fi15	Pohjois-Suomi	9,01	-1,14	26,53	34,20
fi16	Uusimaa (suuralue)
fi17	Etelä-Suomi
fi2	Eland	,53	-,04	,11	,70
se	Sweden	190,36	24,80	-297,16	-80,30
se01	Stockholm	40,56	14,20	-100,46	-43,90
se02	Östra Mellansverige	31,47	2,92	-22,39	12,00
se04	Sydsverige	26,48	2,79	-41,46	-12,10
se06	Norra Mellansverige	17,70	,58	-17,89	,40
se07	Mellersta Norrland	8,22	,79	-14,21	-5,30
se08	Övre Norrland	10,62	1,32	-29,94	-18,00
se09	Småland med Gärna
se0a	Västssverige
uk	United Kingdom	1188,90	189,55	-110,95	1171,00
ukc	North East
ukc1	Tees Valley and Durham
ukc2	Northumberland, Tyne and Wear
ukd	North West (including Merseyside)
ukd1	Cumbria
ukd2	Cheshire
ukd3	Greater Manchester
ukd4	Lancashire
ukd5	Merseyside
uke	Yorkshire and The Humber	101,99	12,18	-71,28	35,80
uke1	East Riding and North Lincolnshire
uke2	North Yorkshire
uke3	South Yorkshire
uke4	West Yorkshire
ukf	East Midlands	87,09	3,46	9,65	97,60
ukf1	Derbyshire and Nottinghamshire
ukf2	Leicestershire, Rutland and North
ukf3	Lincolnshire
ukg	West Midlands	107,52	6,70	-14,52	93,60
ukg1	Herefordshire, Worcestershire and
ukg2	Shropshire and Staffordshire
ukg3	West Midlands
ukh	Eastern
ukh1	East Anglia	46,00	3,87	7,23	53,80
ukh2	Bedfordshire, Hertfordshire
ukh3	Essex
uki	London
uki1	Inner London
uki2	Outer London
ukj	South East

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συνέχεια

ukj1	Berkshire, Bucks and Oxfordshire
ukj2	Surrey, East and West Sussex
ukj3	Hampshire and Isle of Wight
ukj4	Kent
ukk	South West	100,51	11,23	57,36	166,40
ukk1	Gloucestershire, Wiltshire and No
ukk2	Dorset and Somerset
ukk3	Cornwall and Isles of Scilly
ukk4	Devon
ukl	Wales	54,20	3,02	-19,62	30,50
ukl1	West Wales and The Valleys
ukl2	East Wales
ukn	Scotland	104,47	15,41	-116,98	-7,70
ukn1	North Eastern Scotland
ukn2	Eastern Scotland
ukn3	South Western Scotland
ukn4	Highlands and Islands
ukn	Northern Ireland	28,44	,50	29,46	55,10

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Ταξινόμηση των ευρωπαϊκών περιφερειών κατά Boudeville

Περιφερειακός Τύπος 1	Περιφερειακός Τύπος 2	Περιφερειακός Τύπος 3	Περιφερειακός Τύπος 4
be24 Vlaams Brabant be33 Liège deb1 Koblenz	be22 Limburg be31 Brabant W be34 Luxembour be35 Namur dea2 Κρήνη es3 Comunidad es53 Baleares es7 Canarias fr3 Nord - Pa fr42 Alsace gr3 Attiki lu Luxembour nl11 Groningen nl12 Friesland nl21 Overijsse nl22 Gelderland nl23 Flevoland nl31 Utrecht nl32 Noord-Hol nl33 Zuid-Holl nl41 Noord-Bra nl42 Limburg () pt13 Lisboa e uk4 East Angl ukb Northern	be1 Région Br dec Saarland	be25 West-Vlaa de94 Weser-Ems es13 Cantabria es21 País Vasc es22 Comunidad es23 La Rioja es24 Aragón es41 Castilla es42 Castilla- es43 Extremadu es51 Cataluña es52 Comunidad es61 Andalucía es62 Murcia fi13 Itä-Suomi fi14 Völi-Suom fi15 Pohjois-S fi2 Eland fr25 Basse-Nor fr43 Franche-C fr52 Bretagne fr83 Corse gr24 Στερεά Ελ gr42 Νοτιο Αιγ gr43 Κρήνη ie Ireland it2 Lombardia it31 Trentino- it32 Veneto it4 Emilia-Ro it52 Umbria it8 Campania itb Sardegna nl13 Drenthe pt11 Norte pt12 Centro (P pt15 Algarve pt2 Açores pt3 Madeira

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Συνέχεια

Περιφερειακός Τύπος 5	Περιφερειακός Τύπος 6	Περιφερειακός Τύπος 7	Περιφερειακός Τύπος 8
at22 Steiermar	at13 Wien	es12 Principad	at11 Burgenlan
de22 Niederbay	at32 Salzburg	fr26 Bourgogne	at12 Niederøst
de4 Brandenbu	at33 Tirol	fr51 Pays de l	at21 Kørnten
es11 Galicia	be21 Antwerpen	gr11 Anatoliki	at31 Oberøster
gr14 Thessalia	be23 Oost-Vlaa	gr12 Kentriki	at34 Vorarlber
gr22 Ionia Nis	be32 Hainaut	gr21 Ipeiros	de11 Stuttgart
gr23 Dytiki El	de12 Karlsruhe	gr25 Peloponni	de13 Freiburg
it92 Basilicat	de21 Oberbayer	gr41 Voreio Ai	de14 Tøbingen
	de3 Berlin	it53 Marche	de23 Oberpfalz
	de5 Bremen	it91 Puglia	de24 Oberfrank
	de6 Hamburg		de25 Mittelfra
	de71 Darmstadt		de26 Unterfran
	de72 Giefen		de27 Schwaben
	de91 Braunschw		de73 Kassel
	de92 Hannover		de8 Mecklenbu
	dea1 Døsseldor		de93 Løneburg
	dea3 Mønster		dea4 Detmold
	def Schleswig		dea5 Arnsberg
	dk Denmark		deb2 Trier
	fr1 Ele de Fr		deb3 Rheinhes
	fr23 Haute-Nor		ded Sachsen
	fr41 Lorraine		dee1 Dessau
	fr71 Rhrne-Alp		dee2 Halle
	fr81 Languedoc		dee3 Magdeburg
	fr82 Provence-		deg Thøringen
	it13 Liguria		fr21 Champagne
	it6 Lazio		fr22 Picardie
	nl34 Zeeland		fr24 Centre
	se01 Stockholm		fr53 Poitou-Ch
	se02 Østra Mel		fr61 Aquitaine
	se04 Sydsverig		fr62 Midi-Pyn
	se06 Norra Mel		fr63 Limousin
	se07 Mellersta		fr72 Auvergne
	se08 Øvre Norr		gr13 Dytiki Ma
			it11 Piemonte
			it12 Valle d'A
			it33 Friuli-Ve
			it51 Toscana
			it71 Abruzzo
			it72 Molise
			it93 Calabria
			ita Sicilia
			pt14 Alentejo